

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

9.439

Hely

Szerző: Rakovszky Iván

Budapest jubileumára

Budapest jubileumára.

Írta: Rakovszky Iván, belügyminiszter.

„Fővárostok nevét Budapestre kellene változtatni, mely kevés év, sőt hónap mulva oly megszokottan s könnyen hangzanék, mint Bukarest; s így két város egyesülne, mely most nem legjobb szemmel nézi egymást. Mily haszon áradna ezen egyesülésből, mily virágzó fővárosa lenne Magyarországnak rövid idő múlva.”

Ami a legnagyobb magyar, Széchenyi István csaknem száz évvel ezelőtt hatalmas intuícióval megálmodott, ötven év múlva valóra vált: az 1873 évi XXXVI. t.-c. Pest, Buda és Óbuda városok egyesítésével megalkotta Budapestet. A maggonal, szinte amerikai arányú fejlődés korszaka követte ezt az egyesítést. Ragyogó idők, amelyek a magyar nemzet kulturális és asszimiláló erejének fényes bizonyosságai maradtak mindenkor. A tulnyomóan németnyelvű három kis város egyszeriben az ország szeme-nyelve, büszkesége lett. A nemzeti irányzat és rohamos magyarosodás korszaka egybe esik ezzel a hatalmas fejlődéssel.

Budapest megteremtésének félszázados örömnepén vonjuk le ennek a letűnt korszaknak tanulságait. Ahhoz, hogy az egykori három szerény német kis város egyesítése után Budapest Európa egyik legszebb, legragyogóbb fővárosává fejlődjék, nem lettek volna elegendők a geográfiai helyzet és a közgazdasági élet törvényci. Ehhez a törvényhozás, a kormány és a társadalom becéző, gondos szeretete kellett. S mind a három tényező pazar kezekkel ontotta ezt a szeretetet, abban a tudásban, hogy a fővárosnak a nemzet életében, az állami organizmusban ugyanolyan fontos szerepe van, mint amilyen a szívé az emberi szervezetben.

A főváros ezt a becéző gondot és szeretetet azzal vizsgozta, hogy felkarolta az izmos, szinmagyar tehetségeket és szélesre tárta kapuit a friss magyar szellem előtt, amivel a jellegzetesen magyar kultúrának adott hatalmas lendületet. Az utóbbi években tapasztalt idegen befolyásokkal szakítva, erre az utra kell visszatérnünk. Ahogy London törzsökösen angol, Páris szinfrancia, úgy Budapest kulturális életének is nemcsak nyelvi, de lelki is szinmagyarnak kell lennie. Idegen hatások, idegen eszméáramlatok keresése és felszívása helyett a magyar vidék hamisítatlan magyar levegője és lelke töltse el a főváros irodalmi és művészi életét, hogy Budapest ellenállhatatlan vonzóerejű megtestesülése legyen a magyar kultúrának.

ás:

Az Újság

Bp
(Hely)

1923. 11. 18.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

A jubileumi ünnep.

Ma volt ötven esztendeje annak, hogy Pest, Buda és Óbuda szerető nászban összeforrt. Eggyé lett a három városka, hogy így együttesen hatalmas világvárossá fejlődjenek. A félszázados jubileum alkalmából a helyvárosi plébániatemplomban szentmisét tartottak, majd az új város háza közgyűlési termében diszközgyűlésen ünnepelték ezt a nevezetes fordulót. Kifelé a város képén alig látszott meg, hogy Budapest ma tartotta aranylakodalmát. Mind-

össze a főváros középületeit díszítette zászló és a Váci utca volt fellobogózva, amerre a meghívottak elhaladtak.

A diszközgyűlésen megjelent a kormányzó, József kir. herceg, Izabella, augusztia, Zsófia és Gabriella kir. hercegnő, valamint a nemzetgyűlés, a honvédség, a bíróságok, a hitfelekezetek, valamint a tudományos intézetek képviselői. Huszonnégy megye és hét vidéki város is elküldte megbízottait, hogy együtt ünnepeljenek Budapesttel. Emlenben „kimentette” magát Radocza János és Kunz Jenő, az ötven évvel ezelőtti törvényhatósági bizottság még életben levő két tagja, valamint Matuska Alajos régi alpolgármester is. Hasonlóképpen távolmaradtak a régiek közül: Bárczy István v. főpolgármester, Bódy Tivadar, a legutóbbi polgármester, Rózsavölgyi Gyula, Déri Ferenc dr., Harrer Ferenc volt alpolgármesterek, Wildner Ödön dr., Vita Emil dr., Kemény Géza dr., Buzay Károly, Marher Aladár és Almády Géza volt tanácsnokok.

Meglepo volt, hogy a diszközgyűlésen nem Sipőcz h. főpolgármester elnökölt. Folkusházy elnök bejelentéséből kiderült, hogy Sipőcz hirtelen megbetegedett és ezért nem vehetett részt az ünnepségen. A kormányzó kéziratot intézett a fővároshoz, amelyben hálás kegyelettel emlékszik meg azokról akik Budapest alapjait megvetették s erőt és kitartást kíván a további küzdelemhez.

Folkusházy alpolgármester a továbbiakban üdvözölte a megjelenteket, majd felolvasta Sipőcz polgármester ünnepi beszédét, amelyben végigvezette a város ötvenéves történetén, kifejté, hogy: „az internacionális áramlatok károsan befolyásolták a főváros nemzeti érzését”.

Berzeviczy Albert az ötven év kulturális fejlődését ismertette.

Csilléry András dr., a Wolff-párt ünnepi szónoka az ötvenéves jubileumon az „idegenekről” beszélt, akik „hirtelen felvették a magyarság látszatát” s a „hatalommal visszaélve, a saját mentalitásukra átfórmálva, rut hálálansággal fizettek azért, hogy otthont nyertek”.

A Szózat fenséges akordjaival fejeződött be az ötvenéves Budapest ünnep.

Vázsonyi Vilmos a főváros igazi jubileumáról.

A nemzeti demokrata párt ma este megtartotta szokásos heti pártvacsoráját. Benedek János mondotta az első felköszöntőt, amelyben a főváros mai jubileumával foglalkozott. Ez a mai jubileum — mondotta — nem volt méltó a kiindulási ponthoz, amikor mindenki, minden különbség nélkül iparkodott nagygyá tenni ezt a fővárost. Mindenki érezte, hogy Budapest nagysága összefüggésben

áll az ország hatalmával. Most a sötétség az ur a fővárosban s mi azt akarjuk, hogy megint világosság legyen.

Vázsonyi Vilmos szólaft azután fel. Párhuzamot von a mai főváros és az ötven évvel ezelőtti egyesített főváros között. Akkor, bár zsenge volt még ez a város iparban, kereskedelemben, nagy volt szellemben, emelkedettségben, mert igazi szellemóriások vezették Magyarországot. Az egyesítés szelleme, ami az akkori férfiaknak gondolatkörében megszületett, a lelkek egyesítését is jelentette. Az egyesítés ereje a szeretet ereje volt és ez igazi nemzeti érzésből fakadt, mert gyűlölettel a nemzeti érzés nem erősödik. A nemzeti fogalmat ma sokan össze szeretik téveszteni a fajiság fogalmával, de ha a fajiság álláspontjára hejyezkednének, akkor ki kellene zárni a magyarok sorából a legjobb magyarokat. Ki kellene zárni — hogy csak egyet említsek — azt a Petrovits Sándort, aki lángszlopa volt ennek a nemzetnek. A nemzet közös kultúrán, közös multon, közös reményen és küzdelmen érlelődik egységgé. Csak a szeretet törvényével egybeforrott nemzeti eszme lehet az, ami erőt ad, hogy a jelenlegi sivárságban legalább álmódzhassunk szebb, boldogabb jövődőről. Budapest tulnyomórészt német városból lett magyar fővárossá. De nem a gyűlölet, hanem a szeretet erejével, nem erőszakkal, hanem önként. A szabadelvű rezsim, amely nagygyá teremtette Budapestet, kulturát, művészetet, gazdagságot, ipart, kereskedelmet adott ennek a fővárosnak. Nem a mai szomorú jubileum Budapest jubileuma. Budapest majd akkor fog jubilálni, ha feltámadnak azok a szellemóriások, akik megvalósították a lelkek egyesítését, a szabadelvűség szellemét. Nekünk dolgoznunk kell, hogy Budapest ezt a jubileumot megülhesse. A harcban mi — a demokratapárt — nem kívánunk semmi dicsőséget, nem kívánunk döntő szerepet a főváros életében. Minden dics., minden dicsőség legyen másoké. Mi csak azt követeljük, hogy a harc privitégiuma a miénk legyen, mert mi tudunk harcolni. (Zajos éljenzés.) Azt akarjuk elérni becsületos, egyenes uton, hogy ismét

szabad levegő legyen Budapesten a dolgozni akaró polgárság számára és Budapest fővárosa méltó legyen azokhoz, akik ötven évvel ezelőtt megalkották azt. (Éljenzés.)

Beszéde végén *Vázsonyi Vilmos* meleg szavakkal emlékezett meg *Radocza János*ról, aki ötven évvel ezelőtt is ott ült a főváros első törvényhatósági bizottságában, amelynek tagjai közül ma már egyedül ő van életben. Indítványára egyhangu lelkesedéssel elhatározták, hogy a *nemzeti demokrata párt* és a *terézvárosi törvényhatósági bizottsági tagok* nevében üdvözlik *Radocza Jánost*.